

CAMERA DEPUTATILOR
Propunere Legislativă
pl-x/ 81/25.02.2015

Biroul permanent al Camerei Deputaților
Inițiative legislative

Nr. 92 din 23.02.2015

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTATILOR

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL
Inregistrat nr. 464
Data 26-7-2015

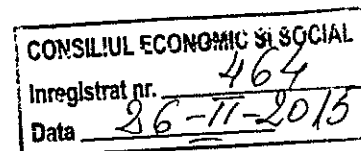
Către Biroul Permanent al Camerei Deputaților

În conformitate cu articolul 74 din Constituția României și cu articolul 68 din Regulamentul Camerei Deputaților, vă înaintăm spre dezbatere și aprobare propunerea legislativă privind :**"Legea pentru ratificarea Protocolului Adițional referitor la plângerile colective încheiat la Strasbourg la 9 noiembrie 1995 la Carta Socială Europeană deschisă spre semnare la Torino la 18 octombrie 1961"**.

Inițiatori:

Nr. crt	NUME PRENUME	DEPUTAT/ SENATOR	SEMNĂTURA
1.	CHIRIȚĂ Dumitru	Deputat	
2.	GEOANĂ Mircea-Dan	Senator	
3.	Condudeleanu Cornea	Deputat	
4.	MIHAI NEAGU	Senator	
5.	IONIȚĂ ȘAN	SENATOR	
6.	ORVIDORU CĂȘĂLIU	SENATOR	
7.	TĂTARU DAN	SENATOR	

8.	Gust Florentin	deputat	~~Brady~~
9.	ROTARU RĂZVAN	DEPUTAT	R-L
10.	SCARLAT IRIZA	DEPUTAT	V
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			

Expunere de motive

Carta Socială Europeană este un tratat european deschis spre semnare la Torino în 1961 și care a intrat în vigoare în anul 1966, conform căruia statele membre ale Consiliului Europei părți contractante la Cartă se angajează să respecte drepturile sociale și economice fundamentale. Carta Socială vine ca o completare la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează drepturile civile și politice.

În urma revizuirii sale, Carta Socială Europeană revizuită în 1996, care a intrat în vigoare în 1999, se va substitui treptat tratatului inițial din 1961.

Până în prezent, Carta (fie Carta din 1961, fie versiunea revizuită) a fost ratificată de un număr de 43 de state: Albania, Andorra, Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cehia, Cipru, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Macedonia, Malta, Moldova, Muntenegru, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, Regatul Unit, România, Rusia, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Ucraina, Ungaria.

Carta este completată prin trei protocoale:

- a) Protocolul Adițional din 5 mai 1988, care garantează patru noi drepturi;
- b) Protocolul de Amendare din 21 octombrie 1991 sau Protocolul de la Torino, care restructurează procedura de control;
- c) Protocolul Adițional din 9 noiembrie 1995, care stabilește sistemul de reclamații colective.

În **1995** Consiliul Europei, ca parte a procesului de revitalizare a Cartei Sociale Europene, a adoptat un **Protocol Adițional** care prevede un **sistem de plângeri colective**.

Părțile Contractante la Protocol recunosc următoarelor organizații dreptul de a face reclamații, invocând aplicarea nesatisfăcătoare a Cartei:

- a) organizațiile internaționale de angajatori și angajați;
- b) organizațiile internaționale neguvernamentale cu statut consultativ pe lângă Consiliul Europei și înscrise pe lista stabilită în acest scop de către Comitetul Guvernamental;
- c) organizațiile naționale reprezentative ale angajatorilor și angajaților din jurisdicția Părții Contractante împotriva căreia a fost făcută reclamația;

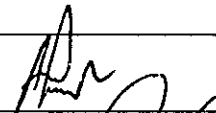

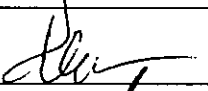
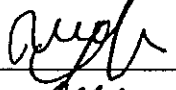
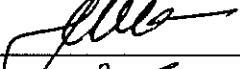

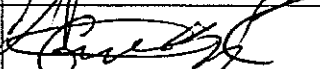
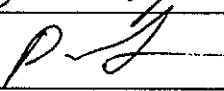
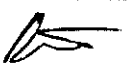
d) orice stat contractant poate recunoaște dreptul altor organizații naționale neguvernamentale reprezentative aflate sub jurisdicția sa, care sunt în mod special calificate în materiile reglementate de Cartă, să depună reclamații.

Plângerile colective trimise în conformitate cu Protocolul Adițional din 1995 privind sistemul plângerilor colective vor fi adresate Secretarului Executiv, care acționează în numele Secretarului General al Consiliului Europei. Plângerile vor fi semnate de persoanele competente să reprezinte organizația reclamantă.

Pentru întărirea sistemului democratic din România și a consolidării drepturilor omului este necesară ratificarea Protocolului Adițional referitor la plângerile colective încheiat la Strasbourg la 9 noiembrie 1995 la Carta Socială Europeană deschisă spre semnare la Torino la 18 octombrie 1961.

Anexăm în copie, varianta oficială în limba engleză și limba franceză precum și varianta tradusă în limba română.

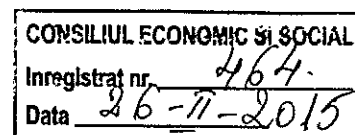
Initiatori:

Nr. crt	NUME PRENUME	DEPUTAT/ SENATOR	SEMNĂTURA
1.	CHIRIȚĂ Dumitru	Deputat	
2.	GEOANĂ Mircea-Dan	Senator	
3.	CROITORU Ștefan	Deputat	
4.	MIHAI NEAGU	Senator	
5.	IONIȚĂ ȘAN	SENATOR	
6.	CROITORU CĂTĂLIN	SENATOR	
7.	TĂTĂRU DAN	SENATOR	
8.	GUST Florentin	Deputat	
9.	ROȚĂRĂ RĂZVAN	DEPUTAT	
10.	SCARLAT IRIZA	DEPUTAT	

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

Lege

Pentru ratificare Protocolului Adițional referitor la plângerile colective încheiat la Strasbourg la 9 noiembrie 1995 la Carta Socială Europeană deschisă spre semnare la Torino la 18 octombrie 1961

Parlamantul României adoptă prezentă prezenta lege:

Articol unic. – se ratifică Protocolului Adițional referitor la plângerile colective încheiat la Strasbourg la 9 noiembrie 1995 la Carta Socială Europeană deschisă spre semnare la Torino la 18 octombrie 1961

Protocolul Adițional din 9 noiembrie 1995 la Carta Socială Europeană

Preambul

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului Protocol la Carta Socială Europeană, deschisă spre semnare la Torino la 18 octombrie 1961 (denumită în continuare „Carta”);

Hotărâte să ia noi măsuri pentru a îmbunătăți punerea în aplicare efectivă a drepturilor sociale garantate de Cartă;

Având în vedere că acest obiectiv ar putea fi realizat, în special, prin stabilirea unei proceduri de plângeri colective care, printre altele, ar consolida participarea conducerii și a forței de muncă și a organizațiilor neguvernamentale,

Au convenit, după cum urmează:

Articolul 1

Părțile Contractante la prezentul Protocol recunosc următoarelor organizații dreptul de a face reclamații, invocând aplicarea nesatisfăcătoare a Cartei:

- a) organizațiile internaționale de angajatori și angajați vizate în alineatul 2 al Articolului 27 al Cartei;
- b) celelalte organizații internaționale neguvernamentale cu statut consultativ pe lângă Consiliul Europei și înscrise pe lista stabilită în acest scop de către Comitetul Guvernamental;
- c) organizațiile naționale reprezentative ale angajatorilor și angajaților din jurisdicția Părții Contractante împotriva căreia a fost făcută reclamația.

Articolul 2

1. Orice Stat Contractant poate, printre altele, atunci când își exprimă consimțământul de a fi legat prin prezentul Protocol, în conformitate cu dispozițiile Articolului 13 sau în orice alt moment ulterior, să declare că recunoaște dreptul altor organizații naționale neguvernamentale reprezentative aflate sub jurisdicția sa care sunt în mod special calificate în materiile reglementate de Cartă, să depună reclamații împotriva acestuia.

2. Aceste declarații pot fi făcute pe o perioadă determinată.

3. Declarațiile sunt transmise Secretarului General al Consiliului Europei, care va transmite copii Părților Contractante și le va publica.

Articolul 3

Organizațiile internaționale neguvernamentale și organizațiile naționale neguvernamentale menționate restrictiv la Articolul 1 punctul b) și Articolul 2 pot prezenta reclamații conform procedurii prevăzute în Articolele mai sus menționate, numai în domeniile în care ele au fost recunoscute ca având competențe specifice.

Articolul 4

Reclamația trebuie prezentată în formă scrisă în conformitate cu o prevedere a Cartei acceptată de Partea Contractantă în cauză și indicând în ce măsură aceasta din urmă nu a asigurat într-o manieră satisfăcătoare aplicarea acelei prevederi.

Articolul 5

Orice reclamație este adresată Secretarului General care trebuie să avizeze primirea prin informarea Părții Contractante în cauză și să o transmită imediat Comitetului de Experți Independenți.

Articolul 6

Comitetul de Experți Independenți poate cere Părții Contractante în cauză și organizației autoare a reclamației să depună în scris, într-un termen limită, informațiile și observațiile privind admisibilitatea reclamației.

Articolul 7

1. Dacă se hotărăște că o reclamație este admisibilă, Comitetul de Experți Independenți va informa, prin intermediul Secretarului General, Părțile Contractante la Cartă. El va cere Părții Contractante în cauză și organizației autoare a reclamației să depună în scris, într-un termen limită, toate explicațiile și informațiile necesare, iar celorlalte Părți Contractante la prezentul Protocol observațiile pe care acestea doresc să le transmită, în același termen limită.

2. În cazul în care reclamația este prezentată de o organizație națională a angajatorilor sau angajaților sau de o altă organizație neguvernamentală națională sau internațională, Comitetul de Experți Independenți trebuie să informeze, prin intermediul Secretarului General, organizațiile internaționale ale angajatorilor sau angajaților vizate la alineatul 2 al Articolului 27 al Cartei, invitându-le să-și formuleze observațiile într-un termen limită.

3. Pe baza explicațiilor, informațiilor sau observațiilor depuse în aplicarea alineatelor 1 și 2 de mai sus, Partea Contractantă în cauză și organizația autoare a reclamației pot depune în scris toate informațiile sau observațiile suplimentare, într-un termen fixat de Comitetul de Experți Independenți.

4. În cursul examinării reclamației, Comitetul de Experți Independenți poate organiza o audiere cu reprezentanții părților.

Articolul 8

1. Comitetul de Experți Independenți va redacta un raport în care va descrie măsurile luate pentru examinarea reclamației și va prezenta concluziile dacă Partea

Contractantă în cauză a asigurat sau nu într-o manieră satisfăcătoare aplicarea dispoziției Cartei vizată de reclamație.

2. Raportul este transmis Comitetului Miniștrilor. De asemenea, el este transmis organizației care a făcut reclamația și Părților Contractante la Cartă, fără ca ele să aibă libertatea de a-l publica. El este transmis Adunării Parlamentare și făcut public în același timp cu rezoluția prevăzută la Articolul 9 sau cel mai târziu în termen de patru luni după transmiterea sa Comitetului Miniștrilor.

Articolul 9

1. Pe baza raportului Comitetului de Experți Independenți, Comitetul Miniștrilor adoptă o rezoluție cu majoritatea celor care votează. În cazul în care Comitetul de Experți Independenți constată o aplicare nesatisfăcătoare a Cartei, Comitetul Miniștrilor adoptă cu o majoritate de două treimi din votanți o recomandare adresată Părții Contractante în cauză. În ambele cazuri, numai Părțile Contractante la Cartă pot lua parte la vot.

2. La cererea Părții Contractante în cauză, Comitetul Miniștrilor poate, atunci când raportul Comitetului de Experți Independenți ridică probleme noi, să decidă cu majoritate de două treimi dintre Părțile Contractante la Cartă să consulte Comitetul Governamental.

Articolul 10

Partea Contractantă în cauză va furniza informații privind măsurile pe care le va lua pentru a da efect recomandării Comitetului Miniștrilor în următorul raport pe care-l va adresa Secretarului General în aplicarea Articolului 21 al Cartei.

Articolul 11

Articolele de la 1 la 10 ale prezentului Protocol se aplică, de asemenea, articolelor din Partea a II-a a primului Protocol Adițional la Cartă, în ceea ce privește Statele Părți la acel Protocol, în măsura în care aceste articole au fost acceptate.

Articolul 12

Statele părți la prezentul Protocol consideră că primul paragraf al anexei Cartei, referitor la Partea a III-a, se citește astfel:

„Se înțelege că această Cartă conține angajamente juridice cu caracter internațional, a căror aplicare este supusă singurului control vizat de Partea a IV-a a Cartei și de dispozițiile prezentului Protocol”.

Articolul 13

1. Prezentul Protocol va fi deschis spre semnare de către statele membre ale Consiliului Europei semnatare ale Cartei, care își pot exprima consimțământul prin:

- a) semnare fără rezerva ratificării, acceptării sau aprobării; sau
- b) semnare sub rezerva ratificării, acceptării sau aprobării, urmată de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

2. Un stat membru al Consiliului Europei nu își poate exprima consimțământul de a fi legat prin prezentul Protocol, fără a fi ratificat simultan sau anterior Carta.

3. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la Secretarul General al Consiliului Europei.

Articolul 14

1. Prezentul Protocol va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de o lună de la data la care cinci state membre ale Consiliului Europei și-au exprimat consimțământul de a fi legate prin Protocol, în conformitate cu dispozițiile Articolului 13.

2. În ceea ce privește orice stat membru care își va exprima ulterior consimțământul de a fi legat prin Protocol, acesta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de o lună de la data depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

Articolul 15

1. Orice Parte poate, în orice moment, să denunțe prezentul Protocol prin intermediul unei notificări adresate Secretarului General al Consiliului Europei.

2. Denunțarea va deveni efectivă în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de douăsprezece luni de la data primirii notificării de către Secretarul General.

Articolul 16

Secretarul General al Consiliului Europei va notifica tuturor statelor membre ale Consiliului de:

- a) orice semnătură;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c) data intrării în vigoare a prezentului Protocol, în conformitate cu Articolul 14;
- d) orice alt act, notificare sau declarație în legătură cu prezentul Protocol.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest scop, am semnat prezentul Protocol.

Încheiat la Strasbourg la 9 noiembrie 1995, în limbile engleză și franceză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul General al Consiliului Europei va transmite copii certificate fiecărui stat membru al Consiliului Europei.

Additional Protocol to the European Social Charter Providing for a System of Collective Complaints

Strasbourg, 9.XI.1995

Preamble

The member States of the Council of Europe, signatories to this Protocol to the European Social Charter, opened for signature in Turin on 18 October 1961 (hereinafter referred to as "the Charter"),

Resolved to take new measures to improve the effective enforcement of the social rights guaranteed by the Charter;

Considering that this aim could be achieved in particular by the establishment of a collective complaints procedure, which, *inter alia*, would strengthen the participation of management and labour and of non-governmental organisations,

Have agreed as follows:

Article 1

The Contracting Parties to this Protocol recognise the right of the following organisations to submit complaints alleging unsatisfactory application of the Charter:

- a. international organisations of employers and trade unions referred to in paragraph 2 of Article 27 of the Charter;
- b. other international non-governmental organisations which have consultative status with the Council of Europe and have been put on a list established for this purpose by the Governmental Committee;
- c. representative national organisations of employers and trade unions within the jurisdiction of the Contracting Party against which they have lodged a complaint.

Article 2

1. Any Contracting State may also, when it expresses its consent to be bound by this Protocol, in accordance with the provisions of Article 13, or at any moment thereafter, declare that it recognises the right of any other representative national non-governmental organisation within its jurisdiction which has particular competence in the matters governed by the Charter, to lodge complaints against it.
2. Such declarations may be made for a specific period.

3. The declarations shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe who shall transmit copies thereof to the Contracting Parties and publish them.

Article 3

The international non-governmental organisations and the national non-governmental organisations referred to in Article 1.b and Article 2 respectively may submit complaints in accordance with the procedure prescribed by the aforesaid provisions only in respect of those matters regarding which they have been recognised as having particular competence.

Article 4

The complaint shall be lodged in writing, relate to a provision of the Charter accepted by the Contracting Party concerned and indicate in what respect the latter has not ensured the satisfactory application of this provision.

Article 5

Any complaint shall be addressed to the Secretary General who shall acknowledge receipt of it, notify it to the Contracting Party concerned and immediately transmit it to the Committee of Independent Experts.

Article 6

The Committee of Independent Experts may request the Contracting Party concerned and the organisation which lodged the complaint to submit written information and observations on the admissibility of the complaint within such time-limit as it shall prescribe.

Article 7

1. If it decides that a complaint is admissible, the Committee of Independent Experts shall notify the Contracting Parties to the Charter through the Secretary General. It shall request the Contracting Party concerned and the organisation which lodged the complaint to submit, within such time-limit as it shall prescribe, all relevant written explanations or information, and the other Contracting Parties to this Protocol, the comments they wish to submit, within the same time-limit.
2. If the complaint has been lodged by a national organisation of employers or a national trade union or by another national or international non-governmental organisation, the Committee of Independent Experts shall notify the international organisations of employers or trade unions referred to in paragraph 2 of Article 27 of the Charter, through the Secretary General, and invite them to submit observations within such time-limit as it shall prescribe.

3. On the basis of the explanations, information or observations submitted under paragraphs 1 and 2 above, the Contracting Party concerned and the organisation which lodged the complaint may submit any additional written information or observations within such time- limit as the Committee of Independent Experts shall prescribe.
4. In the course of the examination of the complaint, the Committee of Independent Experts may organise a hearing with the representatives of the parties.

Article 8

1. The Committee of Independent Experts shall draw up a report in which it shall describe the steps taken by it to examine the complaint and present its conclusions as to whether or not the Contracting Party concerned has ensured the satisfactory application of the provision of the Charter referred to in the complaint.
2. The report shall be transmitted to the Committee of Ministers. It shall also be transmitted to the organisation that lodged the complaint and to the Contracting Parties to the Charter, which shall not be at liberty to publish it.
It shall be transmitted to the Parliamentary Assembly and made public at the same time as the resolution referred to in Article 9 or no later than four months after it has been transmitted to the Committee of Ministers.

Article 9

1. On the basis of the report of the Committee of Independent Experts, the Committee of Ministers shall adopt a resolution by a majority of those voting. If the Committee of Independent Experts finds that the Charter has not been applied in a satisfactory manner, the Committee of Ministers shall adopt, by a majority of two-thirds of those voting, a recommendation addressed to the Contracting Party concerned. In both cases, entitlement to voting shall be limited to the Contracting Parties to the Charter.
2. At the request of the Contracting Party concerned, the Committee of Ministers may decide, where the report of the Committee of Independent Experts raises new issues, by a two-thirds majority of the Contracting Parties to the Charter, to consult the Governmental Committee.

Article 10

The Contracting Party concerned shall provide information on the measures it has taken to give effect to the Committee of Ministers' recommendation, in the next report which it submits to the Secretary General under Article 21 of the Charter.

Article 11

Articles 1 to 10 of this Protocol shall apply also to the articles of Part II of the first Additional Protocol to the Charter in respect of the States Parties to that Protocol, to the extent that these articles have been accepted.

Article 12

The States Parties to this Protocol consider that the first paragraph of the appendix to the Charter, relating to Part III, reads as follows:

"It is understood that the Charter contains legal obligations of an international character, the application of which is submitted solely to the supervision provided for in Part IV thereof and in the provisions of this Protocol."

Article 13

1. This Protocol shall be open for signature by member States of the Council of Europe signatories to the Charter, which may express their consent to be bound by:
  - a. signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
  - b. signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
2. A member State of the Council of Europe may not express its consent to be bound by this Protocol without previously or simultaneously ratifying the Charter.
3. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 14

1. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which five member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 13.
2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 15

1. Any Party may at any time denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of twelve months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 16

The Secretary General of the Council of Europe shall notify all the member States of the Council of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c. the date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 14;
- d. any other act, notification or declaration relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 9th day of November 1995, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe.

Protocole additionnel à la Charte sociale européenne prévoyant un système de réclamations collectives

Strasbourg, 9.XI.1995

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Protocole à la Charte sociale européenne, ouverte à la signature à Turin le 18 octobre 1961 (ci-après dénommée «la Charte»),

Résolus à prendre de nouvelles mesures propres à améliorer la mise en œuvre effective des droits sociaux garantis par la Charte;

Considérant que ce but pourrait être atteint en particulier par l'établissement d'une procédure de réclamations collectives qui, entre autres, renforcerait la participation des partenaires sociaux et des organisations non gouvernementales,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Les Parties contractantes au présent Protocole reconnaissent aux organisations suivantes le droit de faire des réclamations alléguant une application non satisfaisante de la Charte:

- a. les organisations internationales d'employeurs et de travailleurs, visées au paragraphe 2 de l'article 27 de la Charte;
- b. les autres organisations internationales non gouvernementales dotées du statut consultatif auprès du Conseil de l'Europe et inscrites sur la liste établie à cet effet par le Comité gouvernemental;
- c. les organisations nationales représentatives d'employeurs et de travailleurs relevant de la juridiction de la Partie contractante mise en cause par la réclamation.

Article 2

1. Tout Etat contractant peut, en outre, lorsqu'il exprime son consentement à être lié par le présent Protocole, conformément aux dispositions de l'article 13, ou à tout autre moment par la suite, déclarer reconnaître le droit de faire à son encontre des réclamations aux autres organisations nationales non gouvernementales représentatives relevant de sa juridiction et qui sont particulièrement qualifiées dans les matières régies par la Charte.
2. Ces déclarations peuvent être faites pour une durée déterminée.

3. Les déclarations sont remises au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe qui en transmet copies aux Parties contractantes, et qui en assure la publication.

Article 3

Les organisations internationales non gouvernementales et les organisations nationales non gouvernementales, mentionnées respectivement à l'article 1.b et à l'article 2, ne peuvent présenter des réclamations selon la procédure prévue auxdits articles que dans les domaines pour lesquels elles ont été reconnues particulièrement qualifiées.

Article 4

La réclamation doit être présentée sous forme écrite, porter sur une disposition de la Charte acceptée par la Partie contractante mise en cause et indiquer dans quelle mesure cette dernière n'aurait pas assuré d'une manière satisfaisante l'application de cette disposition.

Article 5

Toute réclamation est adressée au Secrétaire Général qui en accuse réception, en informe la Partie contractante mise en cause et la transmet immédiatement au Comité d'experts indépendants.

Article 6

Le Comité d'experts indépendants peut demander à la Partie contractante mise en cause et à l'organisation auteur de la réclamation de lui soumettre par écrit, dans un délai qu'il aura fixé, des renseignements et des observations sur la recevabilité de la réclamation.

Article 7

1. S'il décide qu'une réclamation est recevable, le Comité d'experts indépendants en informe, par l'intermédiaire du Secrétaire Général, les Parties contractantes à la Charte. Il demande à la Partie contractante mise en cause et à l'organisation auteur de la réclamation de lui soumettre par écrit, dans un délai qu'il aura fixé, toutes explications ou informations appropriées, et aux autres Parties contractantes au présent Protocole les observations qu'elles souhaiteraient lui transmettre dans le même délai.
2. Dans le cas où la réclamation est présentée par une organisation nationale d'employeurs ou de travailleurs, ou par une autre organisation non gouvernementale, nationale ou internationale, le Comité d'experts indépendants en informe, par l'intermédiaire du Secrétaire Général, les organisations internationales d'employeurs ou de travailleurs visées au paragraphe 2 de l'article 27 de la Charte, en les invitant à formuler des observations dans un délai qu'il aura fixé.

3. Sur la base des explications, informations ou observations soumises en application des paragraphes 1 et 2 ci-dessus, la Partie contractante mise en cause et l'organisation auteur de la réclamation peuvent soumettre par écrit tous renseignements ou observations supplémentaires dans un délai fixé par le Comité d'experts indépendants.
4. Dans le cadre de l'examen de la réclamation, le Comité d'experts indépendants peut organiser une audition avec les représentants des parties.

Article 8

1. Le Comité d'experts indépendants rédige un rapport dans lequel il décrit les mesures qu'il a prises pour examiner la réclamation et présente ses conclusions sur le point de savoir si la Partie contractante mise en cause a ou non assuré d'une manière satisfaisante l'application de la disposition de la Charte visée par la réclamation.
2. Le rapport est transmis au Comité des Ministres. Il est également communiqué à l'organisation qui a introduit la réclamation et aux Parties contractantes à la Charte, sans qu'elles aient la faculté de le publier.
Il est transmis à l'Assemblée parlementaire et rendu public en même temps que la résolution prévue à l'article 9 ou au plus tard dans un délai de quatre mois après sa transmission au Comité des Ministres.

Article 9

1. Sur la base du rapport du Comité d'experts indépendants, le Comité des Ministres adopte une résolution à la majorité des votants. En cas de constat, par le Comité d'experts indépendants, d'une application non satisfaisante de la Charte, le Comité des Ministres adopte, à la majorité des deux tiers des votants, une recommandation à l'adresse de la Partie contractante mise en cause. Dans les deux cas, seules les Parties contractantes à la Charte peuvent prendre part au vote.
2. A la demande de la Partie contractante mise en cause, le Comité des Ministres peut, lorsque le rapport du Comité d'experts indépendants soulève des questions nouvelles, décider à la majorité des deux tiers des Parties contractantes à la Charte de consulter le Comité gouvernemental.

Article 10

La Partie contractante mise en cause donnera des indications sur les mesures qu'elle aura prises pour donner effet à la recommandation du Comité des Ministres dans le prochain rapport qu'elle adressera au Secrétaire Général en application de l'article 21 de la Charte.

Article 11

Les articles 1 à 10 du présent Protocole s'appliquent aussi aux articles de la partie II du premier Protocole additionnel à la Charte, à l'égard des Etats parties à ce Protocole, dans la mesure où ces articles ont été acceptés.

Article 12

Les Etats parties au présent Protocole considèrent que le premier paragraphe de l'annexe à la Charte, relatif à la partie III, se lit ainsi:

«Il est entendu que la Charte contient des engagements juridiques de caractère international dont l'application est soumise au seul contrôle visé par la partie IV de la Charte et par les dispositions du présent Protocole.»

Article 13

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe signataires de la Charte, qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par:
  - a. signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou
  - b. signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.
2. Un Etat membre du Conseil de l'Europe ne peut exprimer son consentement à être lié par le présent Protocole sans avoir antérieurement ou simultanément ratifié la Charte.
3. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 14

1. Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle cinq Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole, conformément aux dispositions de l'article 13.
2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 15

1. Toute Partie contractante peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de douze mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 16

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera à tous les Etats membres du Conseil:

- a. toute signature;
- b. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c. la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, conformément à l'article 14;
- d. tout autre acte, notification ou déclaration ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 9 novembre 1995, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.